

3. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 80 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-54>

ВИДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Данилова І. О.

*старший викладач кафедри приватно-правових дисциплін
і морського права*

*Навчально-науковий морський гуманітарний інститут
Одеського національного морського університету
м. Одеса, Україна*

За світовими стандартами, академічна доброчесність вважається основним дієвим інструментом забезпечення якості вищої освіти. Визначення самого поняття «академічна доброчесність» надано в статті 42 Закону України «Про освіту», а саме: академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1]. Також в Законі визначаються і поняття порушення норми, і види відповідальності.

Можемо зазначити, що на зразок європейських, в українських ЗВО також сформовані внутрішні нормативні документи (кодекси, положення), які містять норми чинного законодавства України щодо системи забезпечення академічної доброчесності, а саме сформовані на основі норм Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну діяльність, наказів і рекомендацій Міністерства освіти і науки України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та іншої загальнодержавної нормативної бази.

На сьогоднішній день також існує проєкт Закону України «Про академічну доброчесність», презентація якого відбулась 2 березня 2023 року у Національному університеті «Кієво-Могилянська академія» за участі Голови Верховної Ради України Руслана

Стефанчука та народних депутатів України, представників профільних відомств Кабінету Міністрів України, науковців, експертів та студентів. Як зазначали учасники дискусії, основна мета цього закону – мати відповіді на всі питання щодо академічної доброчесності та спонукати заклади вищої освіти бути відповідальнішими в цих питаннях [6].

В сучасний період основні види академічної відповідальності прописані в частині 5 статті 42 Закону України «Про освіту», а саме: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання [1]. Статті 7 та 8 даного Закону встановлюють види академічної відповідальності й порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності. Академічна відповідальність є відповідальністю саме перед академічною спільнотою за порушення її етичних норм і не являється різновидом юридичної відповідальності. Проте у випадках, передбачених законами, це не заважає притягненню осіб і до юридичної відповідальності.

У пп. 5–6 статті 42 Закону «Про освіту», види академічної відповідальності зазначені для педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів освіти й для здобувачів освіти:

п. 5: відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання; відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії; позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

п. 6: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання [1].

Цей перелік видів відповідальності не є вичерпним, так як пункт 7 вищезазначеної статті виділяє ще додаткові або деталізовані види академічної відповідальності, які визначаються спеціальними законами та положеннями закладу освіти. В ході аналізу проекту Закону України «Про академічну доброчесність» нами встановлено, що тут значно розширені ці норми та зазначено їх регулювання в двадцяти статтях IV – VI розділах цього законопроекту та навіть дається відповідь на запитання що робити, якщо до наукової діяльності та написання роботи залучено штучний інтелект.

Отже, аналіз основних нормативно-правових документів показав, що в Україні академічна доброчесність є важливою складовою

сучасного наукового світу та процеси її регулювання продовжуються на державному рівні з урахуванням сучасних вимог розвитку освіти та світових стандартів.

Список посилань

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Проект. Закон України Про академічну доброчесність. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/>.
3. Академічна недоброчесність: потрібне хірургічне втручання [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://svit.kpi.ua/2023/03/15/>.
4. Іван Безена. Відповідальність за порушення академічної доброчесності. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.dano.dp.ua/diyalnist/akademichna-dobrochesnist/1971-vidprovidalnist-za-porushennya-akademichnoji-dobrochesnosti>
5. Руслан Стефанчук: Питання академічної доброчесності – це питання як наукової та академічної чистоти, так і майбутнього України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua/news/Tor-povyna/233742.html>
6. Презентація проекту Закону України «Про академічну доброчесність» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ukma.edu.ua/index.php/news/5215-prezentatsiia-proiektu-zakonu-ukrainy-pro-akademichnu-dobrochesnist>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-55>

ВИКОРИСТАННЯ СНАТ ГРТ ДЛЯ РОЗРОБКИ ОНЛАЙН-КВЕСТІВ З ПСИХОЛОГІЇ

Дерев'янюк С. П.

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної, вікової та соціальної психології
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна*

З кінця ХХ ст. у світі спостерігається поширення доби датаїзму [1] – це нова інформаційна доба, коли інформація та новітні технології